

Interreg
Latvija–Lietuva
 Eiropas Reģionālās attīstības fonds

Kurši Sventājā. Mikelis Balčus, Sventāja, 2018.

Dabiska dzintara noguldījumi Kurš joma un Sventajas lejtece.

Ledynmetis Europoje.

Didžiausios gintaro nuogulos atrastos Kuršių mariose. Nuo 1855 iki 1890 metų iš marių dugno kasmet buvo išgaunama 75 000 kg gintaro.

Tarp iškaskamo gintaro buvo pastebėti apie 300 senovinių gintaro dirbinių. Rinkinys dažnai vadinamas Richardo Klebso Juodkrantės gintaro lobiu.

Gintaro nuogulos Šventosios pelkėje pastebėtos apie XIX a. pabaigą. Palangos grafas F. Tiškevičius mēgino pelkėje kasti gintarą.

Tarp iškasamo gintaro buvo pastebėti apie 150 senovinių gintaro dirbinių. Rinkinys vadinamas Palangos lobiu.

Atvirukas – „Exploitation d'un ambre à Polonga“ – gintaro kasyklos Palangoje.

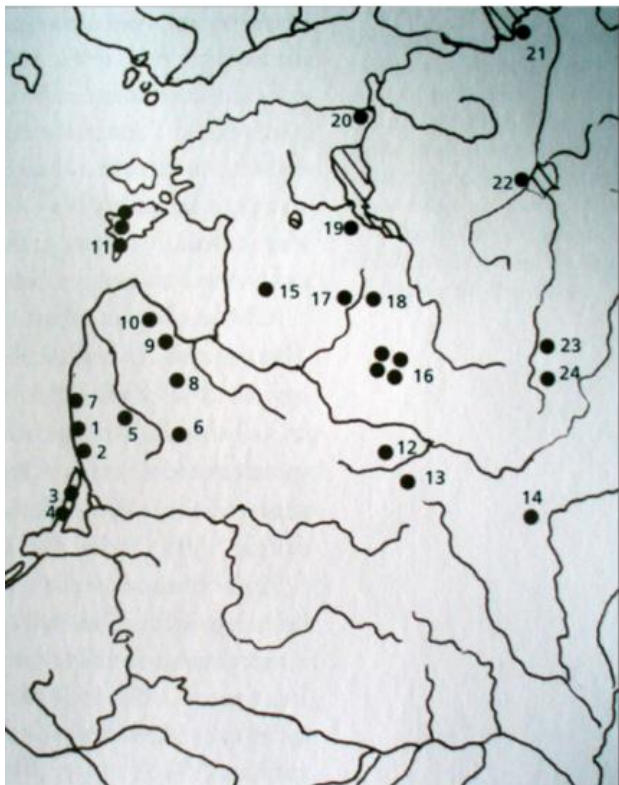

„Šventosios lobis“ – melioratorių išraustoje Šventojoje rasti gintaro gabalai.

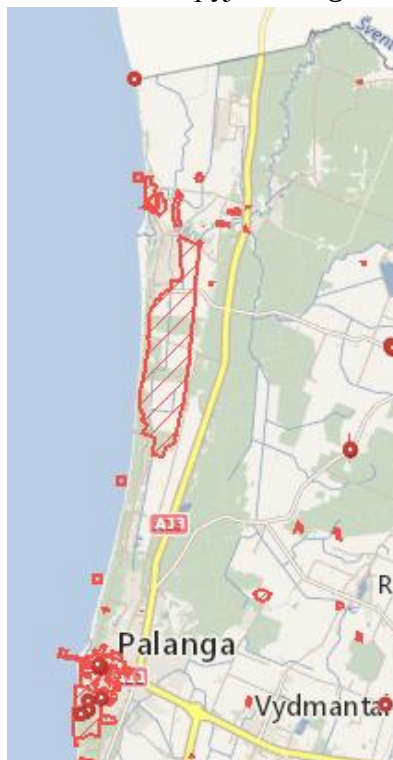
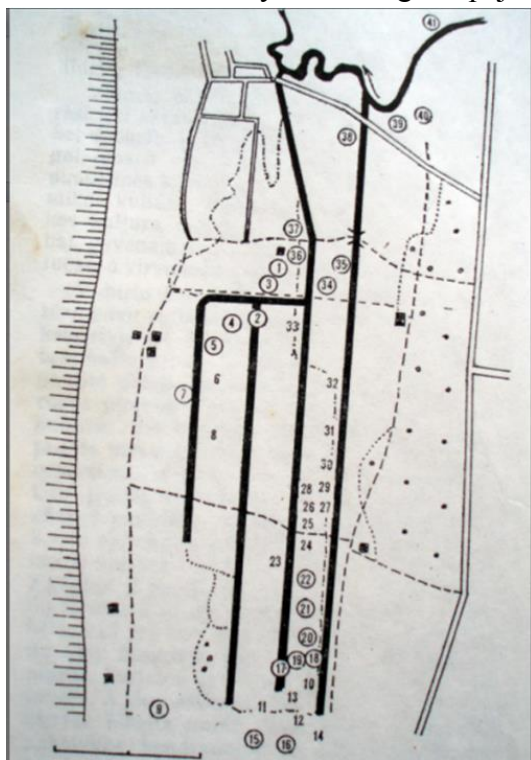

Akmens laikmeta mednieku un zveju nometnes Baltijos jūros piekraste: Nida, Sventaja, - un 5000 gadu sena dzintara vakššanas un apstradašanas tradīcija. (Palangas dzintara muzeja un Kretingas muzeja ekspozīcijas).

Akmens amžiaus stovyklavietēs Baltijos rytiniame pakraštyje.

Akmens amžiaus stovyklavietēs greta pajūrio lagūnų Šventosios žemupyje ir saugoma teritorija.

2018 m. vaizdas (stovyklavietė 2).

2018 m. vaizdas (stovyklavietė 4).

2018 m. vaizdas.

218 m. vaizdas (stovyklavietė 3)

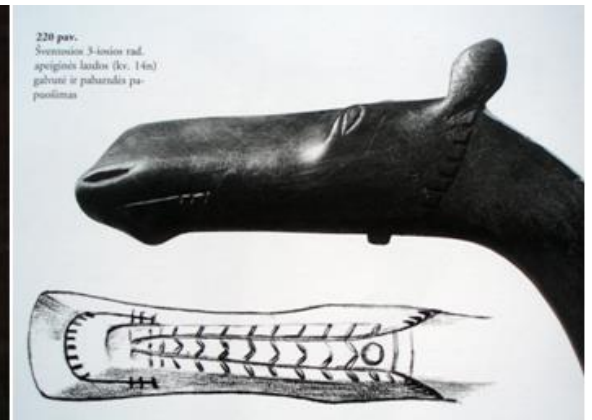
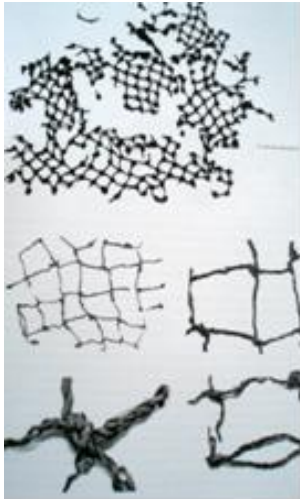
Akmens amžiaus radiniai Lietuvos muziejuose ir publikacijose prieš 1967 metus.

1967 metų atradimai Šventosios pelkėje. Iliustracijos iš žurnalo „Mokslas ir gyvenimas“.

Įspūdingiausi, po 1967 metų keletą dešimtmečių trukusių Šventosios tyrinėjimų radiniai:
Tinklų gabalai

Stulpas su „Dievo“ galva.

„Masinės“ gamybos senoviniai gintaro dirbiniai

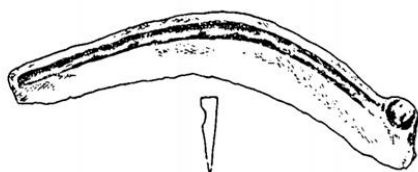

„Individualios“ gamybos senoviniai gintaro dirbiniai

Laikmečio pabaiga.
Žalvario amžiaus radiniai Šventojoje.

Žalvarinis pjautuvėlis

Žalvariniai kirvukai

Mednieki tapo par žemniekiams, un Sventajos, Danges, Minijos upju krastos izveido jaunas dzives vietas ar nometnem, pilskalniem, zemkopibas laukiem, kapulaukiem, elkiem un kaimini nosauc tos par kuršiem.

Geležies amžiaus, I – IV a., laidojimo paminklai rytiniame Baltijos pakraštyje.
Kuršiai. Vilnius, 2009, psl.10.

Geležies amžiaus, VIII – XIII a. laidojimo paminklai ir kuršių žemės Pabaltijyje.
Kuršiai, Vilnius, 2009, psl.92.

Kurši karos ar vaciešu ordeniem zaude brivibu. Ko par šo laikmetu stasta Impiltės un Kretingas pilskalnis, Memelburgas nocietinajums ar Klajpedas ciemu, Palangas Birutes kalns.

Impiltis

Senosios Įpilties archeologinį kompleksą sudaro 3 piliakalniai, kapinynas ir apeiginis akmuo. Žmonės kalne gyveno nuo I a. iki XII a. vid. X a. kalnas sutvirtinamas, pastatoma gynybinė pilis. 1253 m. Įpiltis minima Kuršo dalybų akte. 1261 m. Pilį puolė Livonijos kariuomenė, 1263 m. pilies gynėjai pasitraukdami pilį sudegino.

Ėgliškiai – Anduliai

Ėgliškių (Andulių) piliakalnis

Ėgliškių archeologinį kompleksą sudaro piliakalnis (I tūkst. pab.), I – IV a. gyvenvietė (I-IV a.), kapinynas (žalvario – ankst. geležies pilkapiai, I-V a. gr. kapai, V-VII a. kapai su akmenų vainikais, VIII-IX a. gr. kapai, IX-XIII a. deg. kapai), alkakalnis. 1253 – 1263 m. Ėgliškiuose lokalizuojama Kretingos pilis, kurią valdė Veltūnas ir jo broliai Reiginas, Tvertikis, Saveidis. 1263 m. Vokiečių ordino kariuomenė pilį sudegino, gynėjus išžudė, kitus išvarė į vergiją.

Memelburgas – Klaipėda

Klaipėdos archeologinį kompleksą sudaro pilis ir miestui pradžia davę priemiesčiai. Dangės žemupio saloje Memelburgo pilį 1252 metais Livonijos ordino kariai. XIV amžiuje greta pilies paminėta vietovė „Kloypede“. Čia kūrėsi priemiesčiai, vėliau išaugę į miestą Memelį. Vietovardžiu „Kloypede“ – Klaj(a) peda kuršiai vadino salą Dangės žiotyse.

Palanga

Palangos archeologinį kompleksą sudaro akmens amžiaus stovyklavietė prie Ronžės, I-IV a. kapinynas prie Ronžės, VIII – XII a. kapinynas Plytų gatvėje, X – XIII a. įtvirtinimai Birutės kalne, X – XIII a. gyvenvietė Birutės kalno papėdėje, X – XIII a. gyvenvietė šalia Birutės kalno, XIV – XV a. alkavietė Birutės kalne ir vėlesni objektai.

Birutės kalnas XIX a.

Palangos piešinys 1674 m. Prūsijos žemėlapyje

Palangā, leišos, ir Jurģa kalns un ta zuve-zvērs, no utes izaugusi. Tikai Švents Jorgģis uz baltu zirgu nodura brango zvēru. Pipara Margģeta. 1932 g.

Alkoje stovi liaudies meistrų išdrožtos Perkūno, Aušrinės, Žemynos, Austėjos, Ondenio, Patrimpo, Patulo, Velnio ir Lados stovylos.

Birutė. Senovinė graviūra.

Palanga – vienintelis Pabaltijo miestas savo gimtadienį paminėjęs du kartus. 1991 metais paminėjo 830 metines, o 2003 metais paminėjo 750 metines.

1161.06.15 Palangoje išsilaipino danų karalius ir įkūrė Kuršo vyskupiją. Taip 1431.06.15 pareiškė liūdininkai Kuršo vyskupijos įkūrimo byloje.

1253 .04.05 Palanga paminėta Kuršo dalybų akte.

XIV a. viduryje Lietuvos kunigaikštis Kestutis Palangoje pamato amžinąją ugnį kurstančią, dievams pašvęstą, mergelę Birutę, parsiveža ją į Trakus ir veda.

1267 m. kuršiai paskutinį kartą minimi kaip geopolitinis vienetas.

1328 m. Klaipėdos komturija perduodama Vokiečių ordinui, Šventosios upė tampa siena.

1410 m., po Žalgirio mūšio, Vokiečių ordinas prižada atiduoti Lietuvai Žemaitiją. Lietuviai kartu su etninėmis žemaičių žemėmis nori atgauti 100 kilometrų ilgio pajūrio ruožą tarp Šventosios ir Nemuno. Teigiama, kad Klaipėda pastatyta Žemaitijoje. Sukuriama legenda apie pajūryje, Palangoje, gimusią Trakų kunigaikščio motiną.

1425 - 1426 metais buvo nustatyta Vokiečių Ordino ir LDK siena. Lietuviai atgavo 15 kilometrų ilgio pajūrio ruožą, Palanga tapo Žemaitijos dalimi.

1431.06.15 Palanga paminima Kuršo vyskupystės įkūrimo byloje ir sukuriama legenda apie Palangoje Kuršo vyskupystę įkūrusį danų karalių.

1432 metais Švitrigaila pažada atiduoti Palangą Vokiečių Ordinui.

1435 m. Lietuvos ir Vokiečių Ordino sutartimi įtvirtinamos 1425 -1426 metų sienos.

Žemaitija ir kiti etnografiniai Lietuvos regionai.

Šventosios žemupio gyvenvietės

1. Šventoji – Elija
2. Šventoji – Riciškė
3. Šventoji – Osts
4. Šventoji – anglų miestas
5. Šventoji – Pliečė
6. Šventoji – Ažmaris
7. Šventoji – Silumala
8. Būtingė

Šventosios žemupio gyventojų apranga - rūbai ar jų detalės ir puošmenos.

Elijos kuršės XV amžiuje.

Kaklo puošmena – apvara.

Krūtinės puošmenos – segės.

Elijos kuršiai ir kuršės XV amžiuje.

Rankų puošmenos – įvijiniai žiedai.

Keliautojas iš Rygos į Karaliaučių XV amžiaus pradžioje.

Nešmenys – Anglijos Eduardo III penis be datos.

Elijos kuršės XVI amžiuje.
Krūtinės puošmenos – segės.

Elijos kuršiai ir kuršės XVI amžiuje.
Rankų puošmenos – juostiniai žiedai.

Elijos kuršės XVII amžiuje
Krūtinės puošmenos – segės.

Juosmens puošmenos – diržai.

Elijos kuršiai ir kuršės XVII amžiuje.
Rankų puošmenos – juostiniai žiedai.

Elijos kuršės XVIII amžiuje.
Krūtinės puošmenos – marškinių segės.

Elijos kuršiai ir kuršės XVIII amžiuje.
Rankų puošmenos – juostiniai žiedai.

Šventosios Lejniekų (Rucavos Šventosios) latvės (kuršininkės) XIX amžiuje.
Kaklo puošmenos – kniepkiniai.

Krūtinės puošmenos – segės.

Šventosios Lejniekų (Rucavos Šventosios) latviai (kuršininkai) XIX amžiuje.
Juosmens puošmenos – diržai.

Šventosios Lejniekų (Rucavos Šventosios) latviai ir latvės (kuršininkai) XIX amžiuje.
Rankų puošmenos – žiedai.

